

Розроблення окремих положень методики розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, а саме питань визначення розміру матеріальних збитків, сприятиме також реалізації таких завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 КПК України, як забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування й судового розгляду.

Назарко Юлія В'ячеславівна, аспірант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ВИЯВАМ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Охорона здоров'я є складною системою державних і громадських заходів правового, економічного, соціального, наукового, культурного, освітнього, організаційного, технічного, санітарно-гігієнічного та медичного характеру, спрямованих на збереження й зміцнення здоров'я людей, подовження тривалості життя, працездатності, створення сприятливих для здоров'я умов побуту і праці, забезпечення гармонійного фізичного та психічного розвитку дітей і підлітків, запобігання хворобам та їх лікування [1, с. 25].

Ефективність міжнародного та національного права визначається реальними результатами, досягнутими внаслідок застосування його норм. Для забезпечення бажаних результатів держава вживає заходів правового й організаційного змісту. Захист прав людини вже не належать до виключної компетенції держави, тому слід урахувати роль її внутрішньої компетенції, оскільки саме держава створює умови, які не допускають розбіжностей між двома системами права (державною і міжнародною) [2, с. 57].

Нині в Україні нагальною є проблема ліквідації корупційних механізмів, зокрема й у сфері реалізації права на охорону здоров'я. Важливе значення має не лише закріплення певних правових норм, а й їх реалізація та забезпечення. Тому одне з головних завдань українського законодавства полягає у створенні необхідних умов для втілення норм щодо запобігання корупції, зокрема у сфері права людини на охорону здоров'я.

Європейська спілка протидії корупції в галузі охорони здоров'я щорічно проводить конференції, у яких беруть участь члени комітету з протидії корупції, експерти з охорони здоров'я, політики, представники правоохоронних структур близько 16 країн світу. В Україні також триває процес протидії корупційній злочинності загалом, про що свідчать Указ Президента України від 27 січня 2010 року № 70, Постанова Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2010 року № 208, Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року, а також у медичній сфері (у контексті медичної реформи 2017 року).

Нині в закладах охорони здоров'я України поширеними є такі корупційні схеми: 1) виписування не потрібних пацієнту ліків у рекомендованій лікарем аптеці; 2) зловживання в роботі медико-соціальних експертних комісій; 3) вимагання хабарів за проведення безкоштовних операцій у державних лікувальних закладах; 4) «добровільні» грошові внески хворих; 5) нецільове використання коштів; 6) закупівля лікарських засобів і медичного обладнання за завищеними цінами; 7) шахрайство у фармакологічному бізнесі; 8) встановлення лікарями псевдодіагнозів; 9) таємні домовленості співробітників з похоронними конторами; 10) примус медичних працівників до вчинення корупційних дій керівництвом медичних установ [3, с. 2].

Однією з причин учинення корупційних злочинів у процесі реалізації права на охорону здоров'я громадянами в нашій державі є низький рівень доходів, що змушує фахівців шукати нелегальні шляхи виживання. Також не розроблено галузеві стандарти, що часто є підставою для судових позовів стосовно лікарів. Саме тому медична реформа, яка має врегулювати відносини у сфері охорони здоров'я, повинна змінити ситуацію, розв'язавши соціально-економічні, фінансово-правові та кадрові проблеми галузі.

У країнах Європейського Союзу діють стандарти етики й поведінки лікаря, діагностичного та лікувального процесів. Щоб запровадити такі стандарти в Україні, доцільно вдосконалити технічне оснащення, підвищити рівень кваліфікації медичних працівників і запозичити позитивний досвід розвинених країн.

Із цього приводу Т. П. Попченко слушно зауважує, що основними передумовами виникнення корупції у сфері охорони здоров'я є, насамперед, кризовий стан галузі, повільне,

непослідовне та незавершене її реформування й системність корупції в країні [4, с. 6]. Медична реформа 2017 року, якщо її буде якісно реалізовано, спроможна подолати корупцію у сфері реалізації права на охорону здоров'я, зокрема шляхом: заснування агенцій з розподілу бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я (Національної закупівельної агенції); обрання громадянином необхідного лікаря та відвідування його незалежно від місця мешкання (лікарі будуть отримувати заробітну плату залежно від кількості пацієнтів); запровадження пакету гарантованих послуг, затвердженого на рік Кабінетом Міністрів України; створення електронної системи обліку інформації; розроблення засад медичного страхування, що значно знизить незаконні побори з громадян та розв'яже проблему впровадження страхової медицини в Україні.

Також варто посилити відповідальність за корупційні правопорушення, учинені у сфері охорони здоров'я, а також контроль з боку громадянського суспільства.

Нинішні спроби реформування є початком запровадження нової системи у сфері реалізації права на охорону здоров'я. Надзвичайно важливим є врахування всіх соціальних, економічних, правових, кадрових, технічних аспектів подолання корупції в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Ціборовський О. М. Шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я / О. М. Ціборовський, С. В. Істомін, В. М. Сорока. – Київ, 2011. – 72 с.
2. Венедіктова І. В. Проблеми захисту прав пацієнтів у світлі спеціального українського законодавства / І. В. Венедіктова // Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення): матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 17–18 квіт. 2008 р.). – С. 57–60.
3. Гуцало Д. Корупція і медицина. За що і скільки лікарі беруть хабарі і як цього уникнути [Електронний ресурс] / Д. Гуцало, Т. Приходько. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/>. – Назва з екрана.
4. Попченко Т. П. Розвиток державно-управлінських механізмів протидії виникненню корупції у сфері охорони здоров'я в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Попченко Т. П. – Київ, 2010. – 20 с.